

**หัวข้อวิทยานิพนธ์** การศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นของ  
สภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อและสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน  
จังหวัดระยอง

**ชื่อและนามสกุล** นายสมพร เสียงเสนาะ

**วิชาเอก** การเมืองการปกครองท้องถิ่น

**สาขาวิชา** รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

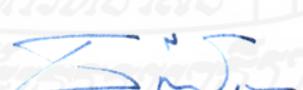
**อาจารย์ที่ปรึกษา** 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล  
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา

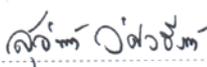
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

  
..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

  
..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา  
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธรรานนท์)

**ชื่อวิทยานิพนธ์** การศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชน  
ตำบลเนินฆ้อ และสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน จังหวัดระยอง

**ผู้วิจัย** นายสมพร เสียงเสนาะ รหัสนักศึกษา 2578000982 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

**อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา  
**ปีการศึกษา** 2558

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบบทบาททางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อ และสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน จังหวัดระยอง (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบทบาททางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อและสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน จังหวัดระยอง (3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาททางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อ และสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน จังหวัดระยอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาด้วยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง กลุ่มประชากรตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาททางการเมืองที่แตกต่างกันมี 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ด้านส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วม สภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อ ส่งเสริมให้สมาชิกองค์กรชุมชนเป็นตัวแทนของสภาองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ส่วนสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน ไม่ได้ส่งเสริมสมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ประเด็นที่สอง ด้านการเสนอแนะการแก้ไขและการพัฒนา และประเด็นที่สาม ด้านเสนอแนะความต้องการของประชาชน สภาองค์กรชุมชนตำบลเนินฆ้อ ใช้มิติที่ประชุมในเวทีสภาองค์กรชุมชนเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐทั้งสองประเด็น ส่วนสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและบทบาททางการเมืองที่เหมือนกันมี 3 ประเด็นคือ จัดให้มีเวทีปรึกษาหารือกันเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประสานและร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น และ จัดทำรายงานประจำปีเผยแพร่ (2) ปัญหาและอุปสรรค คือ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน ประชาชน ขาดความเข้าใจบทบาทของสภาองค์กรชุมชน ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 นำไปสู่การปฏิบัติจริง (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคคือ ประชาชนต้องเลือกผู้นำที่ดี มีความเสียสละ กล้าตัดสินใจมีความรับผิดชอบ เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้ทรัพยากรบุคคลในชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน กระตุ้นก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม สร้างความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชน

**คำสำคัญ** การเปรียบเทียบ บทบาททางการเมือง สภาองค์กรชุมชนตำบล การพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดระยอง

**Thesis title:** Comparing the Political Roles in Local Development of Noen Kho Sub-district Community Organization Councils and Choeng Noen Sub-district Community Organization Council in Rayong Province

**Researcher:** Mr. Somporn Seangsakor; **ID:** 2578000982; **Degree:** Master of Political Science; **Thesis advisors:** (1) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; (2) Dr. Thanasak Saijumba, Assistant Professor; **Academic year:** 2015

### **Abstract**

The objectives of this research were (1) to study the political roles in local development of the Noen Kho Sub-district Community Organization Council (COC) and the Choeng Noen Sub-district COC in Rayong Province; (2) to study difficulties with and obstacles to the COCs' political roles; and (3) to recommend approaches to alleviating those difficulties.

This was a qualitative research using the methods of documentary research and interviews with 24 key informants, chosen through purposive sampling. The data collection tool was an interview form. Data were analyzed through content analysis and descriptive analysis.

The results showed that (1) the political roles of the two COCs differed in 3 aspects. First, for promotion of participation, the Noen Kho COC encouraged members of community organizations to represent the COC and participate in activities organized by government agencies while the Choeng Noen COC did not encourage community organization members to cooperate with government agencies. As for their roles in making proposals for improvements and development projects and their roles in communicating the needs of the people, the Noen Kho COC forwarded the resolutions of its meetings to the relevant government agencies but the Choeng Noen COC did not submit proposals to the government agencies. The political roles of the two COCs were the same in 3 aspects: providing a forum for consultation and discussion about promoting participation, coordinating and cooperating with other COCs, and preparing and disseminating an annual report. (2) The major obstacles were that COC members, community organization members and the general public all lacked understanding of the role of the COC as defined by Clause 21 of the Community Organization Council Act B.E. 2551 (2011) and how to put it into practice. (3) The first suggested approach to alleviating these problems was to find good leaders who are willing to sacrifice, who are responsible and who dare to make decisions. They should emphasize participation and utilize local human resources such as religious leaders and village savants to encourage appropriate participation. There should be efforts to create a better understanding of the role of COCs.

**Keywords:** Comparing, political roles, Sub-district Community Organization Councils, Local Development, Rayong Province

## กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิดมาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ได้กรุณาเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภากองคกรชุมชนตำบลเนินหม้อ อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง สภากองคกรชุมชนตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำและข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณครอบครัวเสียงเสนาะทุกท่าน คุณชาติชาย เหลืองเจริญ ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลเนินหม้อ อำเภอแก่ง และดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิสภาองค์กรชุมชนในเวทีประชุมระดับชาติ คุณสมบัติ จันทกุล ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดมา

สมพร เสียงเสนาะ

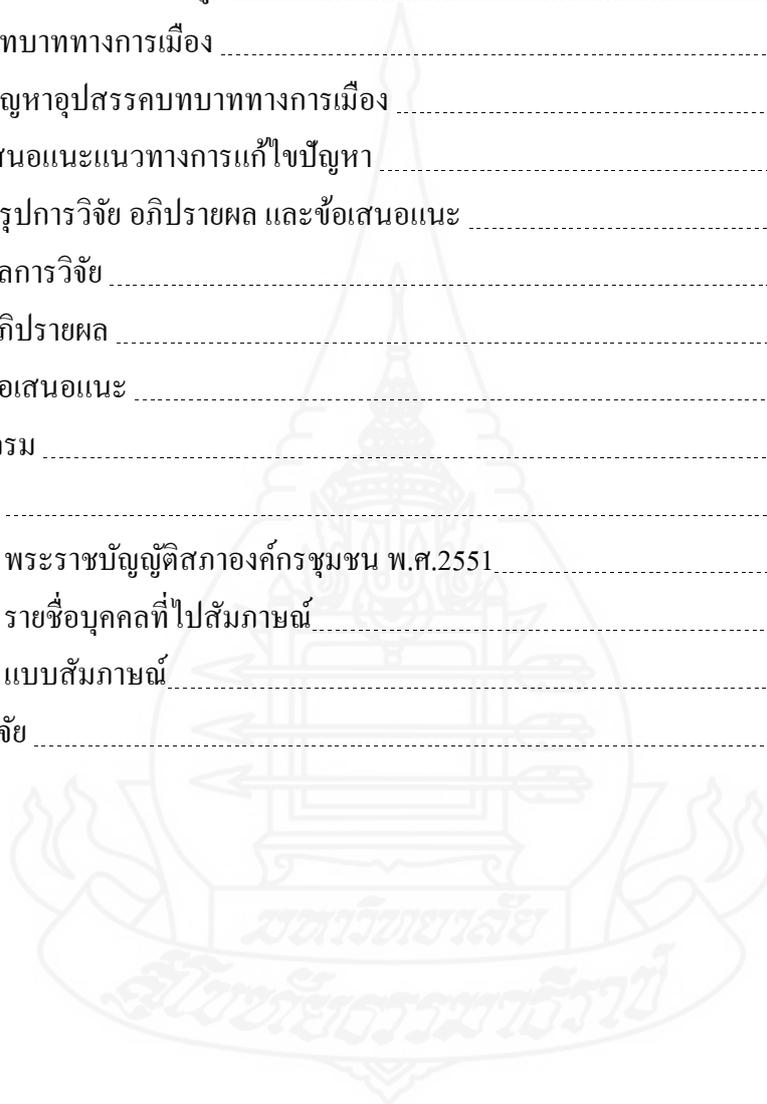
สิงหาคม 2559

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ฅ
สารบัญภาพ .....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่นำไปสู่การค้นคว้าวิจัย .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	5
ขอบเขตของการศึกษา .....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง .....	7
1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท .....	7
2. แนวคิดประชาธิปไตยท้องถิ่น .....	9
3. แนวคิดการมีส่วนร่วม .....	11
4. แนวคิดการเมืองภาคพลเมือง .....	13
5. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง .....	16
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	18
7. สภาองค์กรชุมชน .....	24
8. ข้อมูลทั่วไปของตำบลเนินซ้อ อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง กับ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง .....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	33
รูปแบบการวิจัย .....	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	34

## สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	36
บทบาททางการเมือง .....	36
ปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมือง .....	54
เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา .....	73
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	88
ผลการวิจัย .....	89
อภิปรายผล .....	93
ข้อเสนอแนะ .....	98
บรรณานุกรม .....	101
ภาคผนวก .....	106
ก พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 .....	107
ข รายชื่อบุคคลที่ไปสัมภาษณ์ .....	119
ค แบบสัมภาษณ์ .....	121
ประวัติผู้วิจัย .....	128





สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมืองของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดระยองในการพัฒนาท้องถิ่น .....	78
ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมืองของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดระยองในการพัฒนา .....	80
ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมืองของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดระยองในการพัฒนา .....	83
ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมืองของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดระยองในการพัฒนา .....	85
ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาททางการเมืองของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดระยองในการพัฒนา .....	87



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ..... 5

